

Stjórnarskipunarlög Íslands (1915)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Landsbókasafnsins (geymsla 6).

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

Stjórnarskipunarlög Íslands.

Stjórnarskrá

5. janúar 1874

um hin sjerstaklegu málefni Íslands.

Stjórnarskipunarlög

3. október 1903

**um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni
Íslands 5. janúar 1874.**

Stjórnarskipunarlög

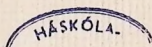
19. júní 1915

**um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu
málefni Íslands 5. janúar 1874
og stjórnarskipunarlögum 3. október 1903.**

Gefin út að tilhlutan Alþingis.

342.491
Ísl

Reykjavík. — Prentsmiðjan Gutenberg. — 1915.

342.491
Ísl

Stjórnarskipunarlög Íslands.

Stjórnarskrá

5. janúar 1874

um hin sjerstaklegu málefni Íslands.

Stjórnarskipunarlög

3. október 1903

um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni
Íslands 5. janúar 1874.

Stjórnarskipunarlög

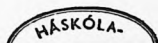
19. júní 1915

um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu
málefni Íslands 5. janúar 1874
og stjórnarskipunarlögum 3. október 1903.

Gefin út að tilhlutan Alþingis.

Reykjavík. — Prentsmiðjan Gutenberg. — 1915.

Stjórnarskipunarlög Íslands.^{*)}

Stjórnarskrá
5. janúar 1874
um hin sjerstaklegu málefni
Íslands.

I.

1. gr.

Í öllum þeim málefnum, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands i ríkinu, 2. janúar 1871, 3. gr., varða Ísland sjerstaklega, hefir landið löggjöf sína og stjórn út af fyrir sig, á þann hátt, að löggjafarvaldið er hjá konungi og Alþingi i sameiningu, framkvæmdarvaldið hjá konungi, og dómsvaldið hjá dómendunum.

Samkvæmt 2. gr. i tjeðum lögum tekur Ísland aftur á móti engan þátt i löggjafarvaldinu að því leyti, er snertir hin almennu málefni ríkisins, á meðan það ekki hefir fulltrúa á ríkisþinginu, en á hinn bóginn verður þess heldur ekki krafist á meðan, að Ísland leggí neitt til hinna almennu þarfa ríkisins.

Stjórnarskipunarlög
3. október 1903
um breyting á stjórnarskrá um
hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. janúar 1874.

Stjórnarskipunarlög
19. júní 1915
um breyting á stjórnarskrá
um hln sjerstaklegu málefni
Íslands 5. janúar 1874 og stjórnarskipunarlögum 3. október 1903.

^{*)} Hjer verður það, sem breytt hefir verið eða úr gildi felt i Stjórnarskránni 5. jan. 1874 og i Stjórnarskipunarlögnum 3. okt. 1903, auðkennt með því, að það er prentað með smálettri.

Stjórnarskrá 1874.

2. gr.

Konungur hefir hið æðsta vald yfir öllum hinum sjerstaklegu mál-efnum Íslands með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðgjafann fyrir Ísland framkvæma það.

Hið æðsta vald á Íslandi innan-lands skal á ábyrgð ráðgjafans fengið í hendur landshöfðingja, sem konungur skipar, og hefir aðsetur sitt á Íslandi. Konungur ákvarðar verksvið landshöfðingja.

Stjórnarskipunarlög 1903.

1. gr.

(2. gr. stjórnarskrárinnar).

Konungur hefir hið æðsta vald yfir öllum hinum sjerstaklegu mál-efnum Íslands með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðherra Íslands framkvæma það. Ráðherra Íslands má eigi hafa annað ráðherra-embætti á hendi, og verður að tala og rita íslenska tungu. Hann skal hafa aðsetur í Reykjavík, en fara, svo oft sem nauðsyn er á, til Kaupmannahafnar, til þess að bera upp fyrir konungi í ríkisráðinu lög og mikilvægar stjórnarráðstafanir.

Landssjóður Íslands greiðir laun og eftirlaun ráðherrans, svo og kostnað við ferðir hans til Kaupmannahafnar og dvöl hans þar.

Nú deyr ráðherrann, og gegnir landritarinn þá ráðherrastörfum á eigin ábyrgð, þangað til skipaður hefir verið nýr ráðherra.

Ráðherrann veitir þau embætti, sem landshöfðingja hefir hingað til verið falið að veita.

Stjórnarskipunarlög 1915.

1. gr.

Síðari hluti 1. gr. stjórnarskipunarlaganna 3. okt. 1903:

»Ráðherra Íslands má eigi . . . falið að veita« falli burt, en í staðinn komi:

Ráðherra Íslands má eigi hafa annað ráðherraembætti á hendi, og verður að tala og rita íslenska tungu. Hann skal hafa aðsetur í Reykjavík, en fara svo oft sem nauðsyn er á til Kaupmannahafnar, til þess að bera upp fyrir konungi lög og mikilvægar stjórnarráðstafanir, þar sem konungur ákveður.

Landssjóður greiðir laun ráðherra, svo og kostnað við ferðir hans á konungsfund.

Nú deyr ráðherra eða lætur af embætti, og gegnir landritari þá ráðherrastörfum á eigin ábyrgð, þangað til skipaður hefir verið nýr ráðherra.

Ráðherra veitir þau embætti, sem hann hingað til hefir veitt. Tölu ráðherra má breyta með lögum.

Verði ráðherrum fjölgað, legst landritaraembættið niður.

2. gr.

Á eftir 1. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (2. gr. stjórnarskrárinnar) komi tvær nýjar greinar (2. og 3. gr.):

Konungur vinnur eið að stjórnarskrá Íslands. Af eiðstaf konungs skal gera tvö samhljóða frumrit, og geymir Alþingi annað þeirra, en hitt skal geymt í Landsskjalasafninu.

Stjórnarskrá 1874.

3. gr.

Ráðgjafinn hefir ábyrgð á því, að stjórnarskránni sje fylgt. Alþingi kemur fyrir sitt leyti ábyrgð fram á hendur ráðgjafanum eftir þeim reglum, sem nákvæmar verður skipað fyrir um með lögum.

Finni Alþingi ástæðu til að bera sig upp undan því, hvernig landshöfðingi beilir valdi því, sem honum er á hendur falið, ákvarðar konungur, er Alþingi fer þess á leit, í hverju einstöku tilfelli, hvort og hvernig ábyrgð skuli komið fram á hendur honum.

4. gr.

Konungur veitir öll þess konar embætti, sem hann hefir veitt hingað til. Breytingu má á þessu gera með lagabóði. Engan má skipa embættismann á Íslandi, nema hann hafi hin almennu rjettindi innborinna manna, og þar á ofan hafi fært sönnur á, að hann hafi fullnægt því, sem fyrir er mælt í hinum gildandi ákvörðunum um kunnáttu í máli landsins. Sjerhver embættismaður skal vinna eið að stjórnarskránni.

Konungur getur vikið þeim frá embætti, sem hann hefir veitt það. Eftirlaun embættismanna skulu ákveðin samkvæmt eftirlaunalögum.

Konungur getur flutt embættismenn úr einu embætti í annað, þó svo, að þeir missi einkis í af embættistekjum, og að þeim sje gefinn kostur á að kjósa, hvort þeir vilji heder embættaskiftin eða þá lausn frá embætti með eftirlaunum þeim, sem almennar reglur ákveða.

Stjórnarskipunarlög 1903.

2. gr.

(3. gr. stjórnarskrárinnar).

Ráðherrann ber ábyrgð á stjórnarathöfninni. Alþingi getur kært ráðherrann fyrir embættisrekstur hans eftir þeim reglum, er nánara verður skipað fyrir um með lögum.

Stjórnarskipunarlög 1915.

3. gr.

Konungur er ábyrgðarlaus og friðhelgur. Ráðherra ber ábyrgð á stjórninni. Alþingi getur kært hann fyrir embættisrekstur hans. Landsdómur dæmir þau mál.

4. gr.

2. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (3. gr. stjórnarskrárinnar) falli burt, en í hennar stað komi:

Undirskrift konungs undir ályktanir um löggjöf og stjórn veitir þeim gildi, þegar ráðherra ritar undir þær með honum.

5. gr.

4. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í hennar stað komi:

Konungur veitir öll þau embætti, sem hann hefir veitt hingað til. Breyta má þessu með lögum. Hver embættismaður skal vinna eið að stjórnarskránni. Konungur getur vikið þeim frá embætti, sem hann hefir veitt það.

Stjórnarskrá 1874.

Með lagaboði má undan skilja ýmsa embættismannaflokka, auk embættismanna þeirra, sem nefndir eru í 44. gr.

5. gr.

Konungur stefnir saman reglulegu Alþingi annaðhvort ár. Án samþykkis konungs má þingið eigi eiga setu lengur en 6 vikur. Breyta má þessu með lögum.

6. gr.

Konungur getur stefnt Alþingi saman til aukafunda, og ræður hann, hversu langa setu það þá skuli eiga.

7. gr.

Konungur getur frestað fundum hins reglulega Alþingis um tiltekinn tíma, en samt ekki lengur en 4 vikur, nema Alþingi samþykkist það, og ekki nema einu sinni á ári.

8. gr.

Konungur getur leyst upp Alþingi, og skal þá stofnað til nýrra kosninga, áður tveir mánuðir sjeu liðnir frá því það var leyst upp, og Alþingi stefnt saman næsta ár eftir að það var leyst upp.

9. gr.

Konungur getur látið leggja fyrir Alþingi uppástungur til laga og ályktana.

10. gr.

Samþykkis konungs þarf til þess, að nokkur ályktun Alþingis geti fengið lagagildi.

Stjórnarskipunarlög 1903.

3. gr.

(5. gr. stjórnarskrárinnar).

Konungur stefnir saman reglulegu Alþingi annaðhvort ár. Án samþykkis konungs má þingið eigi setu eiga lengur en 8 vikur. Ákvæðum greinar þessarar má breyta með lögum.

Stjórnarskipunarlög 1915.

Stjórnarskrá 1874.

Konungur annast um, að lögin verði birt og að þeim verði fullnægt. Hafi konungur ekki staðfest eitthvert lagafrumvarp, sem Alþingi hefir fallist á, á undan næsta reglulegu Alþingi, er það fallið niður.

11. gr.

Þegar brýna nauðsyn ber til, getur konungur gefið út bráðabirgðalög milli Alþinga; eigi mega slík lög samt koma í bága við stjórnarskrána, og ætíð skulu þau lögð fyrir næsta Alþingi á eftir.

12. gr.

Konungur náðar menn og veitir almenna uppgjöf á sökum.

13. gr.

Konungur veitir sumpart beinlinis, sumpart með því, að fela það hlutaðeigandi stjórnarvöldum á hendur, leyfi þau og undanþágur frá lögum, sem liðkast hafa eftir reglum þeim, sem farið hefir verið eftir hingað til.

II.

14. gr.

Á Alþingi eiga sæti 30 þjóðkjörnir alþingismenn og 6 alþingismenn, sem konungur kveður til þingsetu. Tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna má breyta með lög-

Stjórnarskipunarlög 1903.

4. gr.

(1. málgr. 14. gr. stjórnarskrárinnar).

Á Alþingi eiga sæti 34 þjóðkjörnir alþingismenn og 6 alþingismenn, sem konungur kveður til þingsetu.

Stjórnarskipunarlög 1915.

6. gr.

11. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í hennar stað komi:

Þegar brýna nauðsyn ber til, getur konungur gefið út bráðabirgðalög milli Alþinga; eigi mega þó slík lög riða í bág við stjórnarskrána, og ætíð skulu þau lögð fyrir næsta Alþingi á eftir. Samþykki Alþingi þau ekki áður en þingi slitur, falla þau úr gildi. Bráðabirgðafjárlög má eigi gefa út, ef fjárlög fyrir fjárhagstímabilið eru samþykkt af Alþingi.

7. gr.

4. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 og 14. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í þeirra stað komi:

Á Alþingi eiga sæti 40 þjóð-

Stjórnarskrá 1874.

um. Bæði kosningar hinna þjóðkjörnu alþingismanna og umboð þeirra, sem kvaddir eru til þingsetu af konungi, gilda venjulega fyrir 6 ára tímabil, og umboð þeirra, sem konungur kveður til, eins fyrir það, þótt þingið kynni að verða leyst upp. Deyi nokkur eða fari frá af þeim, sem kosnir eru eða kvaddir til þingsetu, meðan á kjörtímanum stendur, skal samt að eins kjósa eða kveðja til þingsetu fyrir það tímabil, sem eftir er af kjörtímanum.

15. gr.

Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í efri deildinni sitja 12 þingmenn, í neðri deildinni 24. Þó má breyta tölum þessum með lögum.

16. gr.

Hinir konungkjörnu alþingismenn eiga allir sæti í efri þingdeildinni. Hina þingmennina í efri deildinni kys Alþingi í heild sinni með óbundnum kosningum úr flokki hinna þjóðkjörnu alþingismanna fyrir allan kjörtímann, í

Stjórnarskipunarlög 1903.

5. gr.

(15. gr. stjórnarskrárinnar).

Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í efri deildinni sitja 14 þingmenn, í neðri deildinni 26. Þó má breyta tölum þessum með lögum.

Stjórnarskipunarlög 1915.

kjörnir alþingismenn. Tölu þeirra má breyta með lögum.

8. gr.

5. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (15. gr. stjórnarskrárinnar) falli burt, en í stað hennar komi:

Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í neðri deild eiga sæti 26 þingmenn, en 14 í efri deild. Tölum þessum má breyta með lögum.

Óhlutbundnum kosningum í sjerstökum kjördæmum skulu kosnir 34 alþingismenn, en 6 hlutbundnum kosningum um landið allt í einu lagi.

Þeir þingmenn eiga allir sæti í efri deild, sem kosnir eru hlutbundnum kosningum, og auk þeirra 8 þingmenn, sem sameinað Alþingi kys úr flokki þingmanna, sem kosnir eru óhlutbundnum kosningum. Hinir eiga sæti í neðri deild.

9. gr.

16. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í stað hennar komi:

Þingmenn, kosnir óhlutbundnum kosningum, skulu kosnir til 6 ára, en þingmenn, kosnir hlutbundnum kosningum,

Stjórnarskrá 1874.

fyrsta sinn er það kemur saman, eftir að nýjar kosningar hafa farið fram. Verði, meðan á kjörtímanum stendur, nokkurt sæti laust í efri þingdeildinni, sem þjóðkjörnir alþingismenn silja í, þá ganga báðar þingdeildirnar, þegar búið er að kjósa nýjan alþingismann, saman, til þess að velja mann í hið lausa sæti meðal þjóðkjörnu þingmanna fyrir þann kjörtíma, sem eftir er.

17. gr.

Kosningarrjett til Alþingis hafa:

- a, allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stjetta; þó skulu þeir, sem með sjerstakri ákvörðun kynni að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, ekki fyrir það missa kosningarrjett sinn;
 - b, kaupstaðarborgarar, ef þeir gjalda til sveitar að minsta kosti 8 krónur (4 rd.) á ári;
 - c, þurrabúðarmenn, ef þeir gjalda til sveitar að minsta kosti 12 krónur (6 rd.) á ári;
 - d, embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbrjef eða þeir eru skipaðir af því yfirvaldi, sem konungur hefir veitt heimild til þessa;
 - e, þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða embættispróf við prestaskólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sjeu þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir.
- Far að auki getur enginn átt

Stjórnarskipunarlög 1903.

6. gr.

(17. gr. stjórnarskrárinnar).

- Kosningarrjett til Alþingis hafa:
- a, allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stjetta; þó skulu þeir, er með sjerstakri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, eigi fyrir það missa kosningarrjett sinn;
 - b, allir karlmenn, sem ekki eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda að minsta kosti 4 kr. á ári sem aukaútsvar;
 - c, embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbrjef eða eru skipaðir af yfirvaldi því, er konungur hefir veitt heimild til þess;
 - d, þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða við prestaskólann eða læknauskólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sje þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir sem hjú.

Enginn getur átt kosningarrjett,

Stjórnarskipunarlög 1915.

um, til 12 ára, og fer helmingur þeirra frá sjötta hvert ár. Þingrof nær ekki til þingmanna þeirra, sem kosnir eru hlutbundnum kosningum.

Deyi þingmaður, kosinn óhlutbundinni kosningu, meðan á kjörtímanum stendur, eða fari frá, þá skal kjósa þingmann í stað hans, fyrir það, sem eftir er kjörtímans. Verði á sama hátt ault sæti þingmanns, kosins hlutbundinni kosningu, tekur sæti hans varamaður sá, er í hlut á, en varamenn skulu vera jafnmargir og þingmenn, kosnir hlutbundnum kosningum, enda kosnir á sama hált og samtímis.

10. gr.

6. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (17. gr. stjórnarskrárinnar), falli burt, en í staðinn komi:

Kosningarrjett við óhlutbundnar kosningar til Alþingis hafa karlar og konur, sem fædd eru hjer á landi eða hafa átt hjer lögheimili síðastliðin 5 ár og eru 25 ára, er kosningin fer fram; þó getur enginn átt kosningarrjett, nema hann hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu 1 ár og sje fjár sins ráðandi, enda ekki í skuld fyrir þeginn sveilarstyrk. Ennfremur eru þau skilyrði sett, að hinir nýju kjósendur, konur og þeir karlmenn, er ekki hafa kosningarrjett samkvæmt stjórnarskipunarlögunum frá 1903, fái ekki rjett þann, er hjer ræðir um,

Stjórnarskrá 1874.

kosningarrjett, nema hann sje orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óslekað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sje fjár sins ráðandi og honum sje ekki lagt af sveit, eða, hafi hann það sveitarstýrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum hafi verið gefinn hann upp.

Stjórnarskipunarlög 1903.

nema hann sje orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óslekað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sje fjár sins ráðandi og honum sje ekki lagt af sveit, eða, hafi hann þegið sveitarstýrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum verið gefinn hann upp.

Með lögum má afnema auka-útsvarsgreiðsluna eftir stafl. b. sem skilyrði fyrir kosningarrjetti.

Stjórnarskipunarlög 1915.

öll í einu, heldur þannig, að þegar semja á alþingiskjörskrá í næsta sinn, eftir að lög þessi eru komin í gildi, skal setja á kjörskrána þá nýja kjósendur eina, sem eru 40 ára eða eldri, og að öðru leyti fullnægja hinum almennu skilyrðum til kosningarrjettar. Næsta ár skal á sama hátt bæta við þeim nýjum kjósendum, sem eru 39 ára, og svo framvegis, lækka aldursmarkið um eitt ár í hvert sinn, til þess er allir kjósendur, konur sem karlar, hafa náð kosningarrjetti, svo sem segir í upphafi þessarar greinar.

Nú hafa hjón óskilinn fjárhag, og missir ekki konan kosningarrjett sinn fyrir því.

Með sömu skilyrðum hafa karlar og konur, sem eru 35 ára eða eldri, kosningarrjett til hlutbundinna kosninga. Að öðru leyti setja kosningarlög nánari reglur um kosningar og um það, í hverri röð varamenn skuli koma í stað aðalmanna í efri deild.

18. gr.

Kjörgengur til Alþingis er hver sá, sem hefir kosningarrjett, samkvæmt því, sem nú var sagt, ef að hann

1. ekki er þegn annars ríkis eða að öðru leyti er í þjónustu þess;
2. hefir að minsta kosti í síðustu 5 ár verið í löndum þeim í Norðurálfunni, sem liggja undir Danaveldi; og
3. sje orðinn fullra 30 ára að aldri, þegar kosningin fer fram.

Kjósa má samt þann mann, sem á heima utan kjördæmis eða hefir verið þar skemur en eitt ár.

11. gr.

18. gr. stjórnarskrárinnar orðist þannig:

Kjörgengur við óhlutbundnar kosningar er hver sá, sem kosningarrjett á til þeirra; kjósa má samt þann mann, sem á heima utan kjördæmis, eða hefir átt þar heima skemur en eitt ár. Kjörgengur við hlutbundnar kosningar er hver sá, er kosningarrjett á til þeirra. Heimilisfesta innan lands er skilyrði fyrir kjörgengi, bæði

Stjórnarskrá 1874.

Hinar nákvæmari reglur um kosningarnar verða settar í kosningarlögunum.

III.**19. gr.**

Hið reglulega Alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annaðhvort ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag sama ár.

20. gr.

Samkomustaður Alþingis er jafnaðarlega í Reykjavík. Þegar sjerstaklega er ástætt, getur konungur skipað fyrir um, að Alþingi skuli koma saman á öðrum stað á Íslandi.

21. gr.

Hvor alþingisdeildin um sig á rjett á að slinga upp á laga-

Stjórnarskipunarlög 1903.**7. gr.**

(19. gr. stjórnarskrárinnar).

Hið reglulega Alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annað hvert ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag sama ár. Breyta má þessu með lögum.

Stjórnarskipunarlög 1915.

við hlutbundnar og óhlutbundnar kosningar.

Þeir dómendur, er hafa ekki umboðsstörf á hendi, eru þó hvorki kjörgengir til neðri nje efri deildar.

12. gr.

7. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okl. 1903 (19. gr. stjórnarskrárinnar) falli burl, en i staðinn komi:

Reglulegt Alþingi skal saman koma lögmaeltan dag annaðhvort ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag fyrri það ár. Breyta má þessu með lögum.

Nú krefst meiri hluti þingmanna hvorrar deildar, að aukabing sje haldið, og kveður þá konungur Alþingi til selu svo fljótt sem unt er. Eigi má það þing lengur sitja en 4 vikur, án samþykkis konungs.

13. gr.

Á undan 20. gr. stjórnarskrárinnar komi ný grein svo látandi:

Alþingi er friðheilagt. Enginn má raska friði þess nje frelsi.

Stjórnarskrá 1874.

boðum og samþykkja þau fyrir sitt leyti; einnig má hvor þingdeildin fyrir sig senda konungi ávörp.

22. gr.

Hvor þingdeildin fyrir sig getur sett nefndir af þingmönnum til þess, meðan þingið stendur yfir, að rannsaka málefni, sem eru áriðandi fyrir almenning. Þingdeildin getur veitt nefndum þessum rjett á að heimta skýrslur, munnlegar og brjeflegar, bæði af embættismönnum og einstökum mönnum.

23. gr.

Engan skatt má á leggja, nje breyta, nje af taka, nema með lagaboði; ekki má heldur taka lán, er skuldbindi Ísland, nje selja eða með öðru móti láta af hendi neina af jarðareignum landsins, nema slíkt sje með lagaboði ákveðið.

24. gr.

Ekkert gjald má greiða af hendi, nema heimild sje til þess í fjárlögum eða fjáraukalögum.

25. gr.

Fyrir hvert reglulegt Alþingi, undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Ísland fyrir tveggja ára fjárhagstímabilið, sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja bæði hið fasta tillag og aukatillagið, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu, 2. janúar 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr hinum almenna ríkissjóði til hinna sjerstaklegu gjalda Íslands, þó

Stjórnarskipunarlög 1903.

8. gr.

(1. liður 25. gr. stjórnarskrárinnar).

Fyrir hvert reglulegt Alþingi, undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Ísland, fyrir tveggja ára fjárhagstímabil, sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja tillag það, sem samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í ríkinu 2. jan. 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr hinum almenna ríkissjóði til hinna sjerstaklegu gjalda Íslands.

Stjórnarskipunarlög 1915.

14. gr.

• 8. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (1. málsg. 25. gr. stjórnarskrárinnar) falli burt, en í staðinn komi:

Fyrir hvert reglulegt Alþingi skal, undir eins og það er saman komið, leggja frumvarp til fjárlaga fyrir það fjárhagstímabil, sem í hönd fer.

Stjórnarskrá 1874.

þannig, að greiða skuli fyrir fram af tillagi þessu útgjöldin til hinnar æðstu innlendu stjórnar Íslands og fulltrúa stjórnarinnar á Alþingi, eins og þau verða ákveðin af konunginum.

Gjöld, sem ákveðin eru með eldri lögum, tilskipunum, konungsúrskurðum, eða öðrum gildum ákvörðunum, skulu, þangað til breyting verður á því gerð með lögum, bæði í frumvarpinu til fjárlaganna og í þeim sjálfum færð til með þeim upphæðum, sem einu sinni eru ákveðnar, nema krafist sje sjerstaklega viðbótar fyrir hið einstaka fjárhagstímabil eða hún veitt.

Frumvarpið til fjárlaganna og eins frumvörp til fjáraukalaga skal jafnan fyrst leggja fyrir neðri deild Alþingis.

26. gr.

Hvor þingdeild kys yfirskoðunarman, og skulu þeim veitt laun fyrir starfa sinn. Yfirskoðunarmenn þessir eiga að gagnskoða hina árlega reikninga um tekjur og gjöld landsins, og gæta þess, að tekjur landsins sjeu þar allar taldar og að ekkert hafi verið út galdið án heimildar. Þeir geta krafist að fá allar skýrslur þær og skjöl, sem þeim þykir þurfa. Síðan skal safna þessum ársreikningum fyrir hvert tveggja ára fjárhagstímabil í einn reikning og leggja hann fyrir Alþingi ásamt með afhugasemdum yfirskoðunarmanna, og skal því næst samþykkja hann með lagaböð.

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

15. gr.

26. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í staðinn komi:

Sameinað Alþingi kys 3 yfirskoðunarmenn, og skulu þeim veitt laun fyrir starfa sinn. Þeir skulu kosnir með hlutfallskosningu. Yfirskoðunarmenn þessir eiga að gagnskoða árlega reikninga um tekjur og gjöld landsins, og gæta þess, hvort tekjur landsins sjeu þar allar taldar, og hvort nokkuð hafi verið út galdið án heimildar. Þeir geta, hver um sig, tveir eða allir, krafist að fá allar skýrslur þær og skjöl, sem þeim þykir þurfa. Síðan skal safna þessum reikningum fyrir hvert fjárhagstímabil í einn reikning og leggja hann

Stjórnarskrá 1874.

27. gr.

Ekkert lagafrumvarp má samþykkja til fullnaðar, fyrir það hefir verið rætt þrisvar sinnum í hvorri þingdeildinni um sig.

28. gr.

Pegar lagafrumvarp er samþykkt í annari hvorri þingdeildinni, skal það lagt fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt. Verði þar breytingar á gerðar, gengur það aftur til fyrri þingdeildarinnar. Verði hjer aftur gerðar breytingar, fer frumvarpið að nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu, og leiðir Alþingi þá málið til lykta eftir eina umræðu. Þegar Alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess að gerð verði fullnaðarályktun á máli, að tveir þriðjungar þingmanna úr hvorri deildinni um sig sjeu á fundi og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi úrslitum um hin einstöku málsatriði, en til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjárukalaga, verði samþykkt í heild sinni, þarf aftur á móti að minsta

Stjórnarskipunarlög 1903.

9. gr.

(28. gr. stjórnarskrárinnar).

Þegar lagafrumvarp er samþykkt í annari hvorri þingdeildinni, skal það lagt fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt. Verði þar breytingar á gerðar, gengur það aftur til fyrri þingdeildarinnar. Verði hjer aftur gerðar breytingar, fer frumvarpið af nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu, og leiðir þingið þá málið til lykta eftir eina umræðu. Þegar Alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess, að gerð verði fullnaðarályktun á máli, að meira en helmingur þingmanna úr hvorri deildinni um sig sje á fundi

Stjórnarskipunarlög 1915.

fyrir Alþingi ásamt athugasemdum yfirskoðunarmanna, og skal því næst samþykkja hann með lögum.

Rjett er yfirskoðunarmönnum, einum eða fleirum, að fá að sjá reikninga og bækur gjaldkera landssjóðs, og sömu leiðis stjórnarráðsins, fyrir ár það, sem er að liða eða liðið er. Þyki þeim nokkuð athugasvert, skulu þeir gera eftirmönnum sínum visbendingu um það skriflega.

Stjórnarskrá 1874.

kosti, að tveir þriðjungar atkvæða þeirra, sem greidd eru, sjeu með frumvarpinu.

29. gr.

Alþingi sker sjálft úr, hvort þingmenn þess sjeu löglega kosnir.

30. gr.

Sjerhver nýr þingmaður skal vinna eið að stjórnarskránni, undir eins og húið er að viðurkenna, að kosning hans sje gild.

31. gr.

Alþingismenn eru eingöngu bundnir við sannfæringu sína, og eigi við neinar reglur frá kjósendum sínum.

Embættismenn þeir, sem kosnir verða til Alþingis, þurfa ekki leyfi stjórnarinnar til þess að þiggja kosninguna, en skyldir eru þeir til, án kostnaðar fyrir landssjóðinn, að annast um, að embættisstörfum þeirra verði gegnt á þann hátt, sem stjórnin álitur nægja.

Stjórnarskipunarlög 1903.

og eigi þátt i atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðatjöldi úrslitum um hin einstöku málsatriði, en til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjárakalaga, verði samþykkt i heild sinni, þarf aftur á móti að minsta kosti, að tveir þriðjungar atkvæða þeirra, sem greidd eru, sjeu með frumvarpinu.

Stjórnarskipunarlög 1915.

16. gr.

29. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en i staðinn komi:

Alþingi sker sjálft úr, hvort þingmenn þess sje löglega kosnir, svo og úr því, hvort þingmaður hafi mist kjörgengi.

Stjórnarskrá 1874.

32. gr.

Meðan Alþingi stendur yfir, má ekki taka neinn alþingismann fastan fyrir skuldir án samþykkis þeirrar deildar, er hann situr í, nje heldur setja hann í varðhald eða höfða mál á móti honum, nema hann sje staðinn að glæp.

Enginn alþingismaður verður krafinn til reikningsskapar utan þings fyrir það, sem hann hefir talað á þinginu, nema þingdeildin, sem í hlut á, leyfi.

33. gr.

Komist sá, sem löglega er kosinn, í einhverjar þær kringumslæður, sem svifta kjörngengi, missir hann rjett þann, sem kosningunni fylgir.

34. gr.

Landshöfðingjanum skal heimilt vegna embættisstöðu sinnar að sitja á Alþingi, og á hann rjett á að taka þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa.

Stjórnin getur einnig veitt öðrum manni umboð til að vera á þingi við hlið landshöfðingja og að láta því í tje skýrslur þær, sem virðast nauðsynlegar. Í forföllum landshöfðingja má veita öðrum umboð til þess að semja við þingið.

Atkvæðisrjett hefir landshöfðinginn eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir sjeu jafnframt alþingismenn.

35. gr.

Hvor þingdeildin um sig og eins hið sameinaða Alþingi kys sjálft forseta sinn og varaforseta.

Stjórnarskipunarlög 1903.

10. gr.

(34. gr. stjórnarskrárinnar).

Ráðherra Íslands á, samkvæmt embættisstöðu sinni sæti á Alþingi, og á hann rjett á að taka þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður hann þingskapa. Í forföllum ráðherra má hann veita öðrum manni umboð til þess að mæla á Alþingi fyrir sína hönd. Atkvæðisrjett hefir ráðherrann, eða sá, sem kemur í hans stað, því að eins, að þeir sjeu jafnframt alþingismenn.

Stjórnarskipunarlög 1915.

Stjórnarskrá 1874.

36. gr.

Hvorug þingdeildin má gera ályktun um neitt, nema að minsta kosti tveir þriðjungar þingmanna sjeu á fundi og greiði þar atkvæði.

37. gr.

Heimilt er hverjum alþingismanni að bera upp í þeirri þingdeildinni, sem hann á sæti í, sjerhvert opinbert málefni, ef hún leyfir það, og beiddast þar um skýrslu.

38. gr.

Hvorug þingdeildin má taka við neinu málefni, nema einhver þingdeildarmanná taki það að sjer til flutnings.

39. gr.

Pyki þingdeildinni ekki ástæða til að gera ályktun um eitthvert málefni, þá getur hún vísað því til landshófdingjans eða ráðgjafans.

40. gr.

Fundir beggja þingdeilda og hins sameinaða Alþingis skulu haldnir í heyranda hljóði. Þó getur hlutaðeigandi forseti eða svo margir þingmenn, sem tiltekið er í þingsköpunum, krafist, að öllum utanþingsmönnum sje visað burt, og skal þá þing það, er hlut á að máli, skera úr, hvort ræða skuli málefnið í heyranda hljóði eða á heimulegum fundi.

Stjórnarskipunarlög 1903.

11. gr.

(36. gr. stjórnarskrárinnar).

Hvorug þingdeildin má gera ályktun um neitt, nema meira en helmingur þingmanna sje á fundi og greiði þar atkvæði.

12. gr.

(39. gr. stjórnarskrárinnar).

Pyki þingdeildinni ekki ástæða til að gera ályktun um eitthvert málefni, þá getur hún vísað því til ráðherrans.

Stjórnarskipunarlög 1915.

Stjórnarskrá 1874.

41. gr.

Þingsköpin handa hinu sameinaða Alþingi og báðum deildum þess skulu sett með lagaböði.

IV.

42. gr.

Skipun dómsvaldsins verður ei ákveðin nema með lagaböði.

43. gr.

Dómsmenn eiga rjett á að skera úr öllum ágreiningi um embættistakmörk yfirvalda. Þó getur sá, sem þar um leitar úrskurðar, ekki komið sjer hjá að hlýða yfirvaldsboðinu í bráð með því að skjóta málinu til dóms.

44. gr.

Dómsmenn skulu í embættisverkum sínum fara einungis eftir lögum. Þeim dómsmennum, sem ekki hafa að auk umboðsstörf á hendi, verður ekki vikið úr embætti nema með dómi, og ekki verða þeir heldur fluttir í annað embætti á móti vilja þeirra, nema þegar svo stendur á, að verið er að koma nýrri skipun á dómsstólana. Þó má veita þeim dómara, sem orðinn er fullra 65 ára gamall, lausn frá embætti, en eigi skal hann missa neins í af launum sínum.

V.

45. gr.

Hin evangeliska lúterska kirkja skal vera þjóðkirkja á Íslandi, og skal bið opinbera að því leyti styðja hana og vernda.

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

17. gr.

Aftan við 45. gr. stjórnarskrárinnar bætist:

Breyta má þessu með lögum.

Stjórnarskrá 1874.

46. gr.

Landsmenn eiga rjett á að stofna fjelög til að þjóna guði með þeim hætti, sem best á við sannfæringu hvers eins; þó má ekki kenna eða fremja neitt, sem er gagnstætt góðu siðferði og allsherjarreglu.

47. gr.

Enginn má neins í missa af borgaralegum og þjóðlegum rjettindum fyrir sakir trúarbragða sinna, nje heldur má nokkur fyrir þá sök skorast undan almenfri fjelagsskyldu.

VI.

48. gr.

Sjerhver sá, sem tekinn er fastur, skal leiddur fyrir dómara svo fljótt sem auðið er. Megi þá eigi jafnskjótt láta hann lausan aftur, ber dómaranum svo fljótt sem verður, og í seinasta lagi áður en 3 dagar sjeu liðnir frá því, að sá, sem tekinn er fastur, var leiddur fyrir dómara, að leggja á úrskurð, er bygður sje á tilgreindum ástæðum, um, hvort hann skuli settur í varðhald, og megi láta hann lausan móti veði, þá skal ákveðið í úrskurðinum, hvert eða hversu mikið það skuli vera.

Úrskurði þeim, sem dómarrinn

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

18. gr.

Aflan við 47. gr. stjórnar-skrárinnar bætist:

Enginn er skyldur til að inna af hendi persónuleg gjöld til neinnar annarar guðsdýrkunar en þeirrar, er hann sjálfur aðhyllist.

Nú er maður utan þjóðkirkjunnar, og geldur hann þá til Háskóla Íslands, eða einhvers styrktarsjóðs við þann skóla, eftir því sem á verður kveðið, gjöld þau, er honum ella hefði borið að greiða til þjóðkirkjunnar, enda heyri hann ekki til öðrum trúarbragðaflokki, er viðurkendur sje í landinu.

Breyta má þessu með lögum.

19. gr.

48. gr. stjórnar-skrárinnar falli burt, en í hennar stað komi:

Hvern þann sem tekinn er fastur, skal án undandráttaf leiða fyrir dómara. Sje hann eigi jafnskjótt látinn laus, skal dómari, áður sólarbringur sje liðinn, leggja rökstuddan úrskurð á, hvort hann skuli settur í varðhald. Megi láta hann lausan gegn veði, þá skal ákveða í úrskurði, hvert og hversu mikið það skuli vera.

Stjórnarskrá 1874.

kvæður upp, má sá, sem í hlut á, þegar skjóta sjer í lagi til æðra dóms.

Engan mann má setja í gæsluvarðhald fyrir yfirsjón, er að eins varðar fjesekt eða einföldu fangelsi.

49. gr.

Heimilið er friðheilagt. Ekki má gera húsleit, nje kyrrsetja brjef og önnur skjöl og rannsaka þau, nema eftir dómsúrskurði, ef lögin ekki gera sjerlega undantekning.

50. gr.

Eignarrjetturinn er friðhelgur. Engan má skylda til að láta af hendi eign sína, nema almenningsþörf krefji; þarf til þess lagaboð og komi fullt verð fyrir.

51. gr.

Öll bönd þau, er hamla frelsi í atvinnuvegum og jafnrjetti manna til atvinnu, og eigi eru byggð á almenningsheillum, skal af taka með lagaboði.

52. gr.

Sá, sem ekki getur sjeð fyrir sjer og sínum, og sje hann ekki skylduómagi annars manns, skal eiga rjett á að fá styrk úr almennum sjóði, en þá skal hann háður vera skyldum þeim, er lögin áskilja.

53. gr.

Hafi foreldrar eigi efni á að fræða sjálf börn sín, eður sjeu börnin munaðarlaus og ör-

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

Úrskurði dómara má þegar skjóta til æðra dóms, og fer um birting og áfrýjun slíks úrskurðar sem um birting og áfrýjun dóms í sakamálum.

Engan má setja í gæsluvarðhald fyrir sök, er að eins varðar fjesekt eða einföldu fangelsi.

Stjórnarskrá 1874.

eigar, er það skylda hins opinbera, að sjá þeim fyrir uppfræðingu og framsæri.

54. gr.

Hver maður á rjett á að láta í ljósi hugsanir sínar á prenti; þó verður hann að ábyrgjast þær fyrir dómi. Ritskoðun og aðrar tálmanir fyrir prentfrelsi má aldrei innleiða.

55. gr.

Rjett eiga menn á að stofna fjelög í sjerhverjum löglegum tilgangi, án þess að leyfi þurfi að sækja til þess. Ekkert fjelag má leysa upp með stjórnsarráðstöfun. Þó má banna fjelög um sinn, en þá verður þegar að höfða mál gegn fjelaginu, til þess það verði leyst upp.

56. gr.

Rjett eiga menn á að safnast saman vopnlausir. Lögreglustjórninni er heimilt að vera við almennar samkomur. Banna má mannfundi undir berum himni, þegar uggvænt þykir, að af þeim leiði óspektir.

57. gr.

Sjerhver vopnsær maður er skyldur að taka sjálfur þátt í vörn landsins eftir því, sem nákvæmar kann að verða fyrir mælt þar um með lagabóði.

58. gr.

Rjetti sveitarfjelaganna til að ráða sjálf málefnum sínum með umsjón stjórnarinnar skal skipað með lagabóði.

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

Stjórnarskrá 1874.

59. gr.

Skattgjaldamálum skal koma fyrir með lagaböði.

60. gr.

Öll sjerstakleg rjettindi, er lögin hafa bundið við aðal, nafnbætur og tign, skulu vera af tekin.

VII.

61. gr.

Uppástungur, hvort heldur eru til breytinga eða viðauka á stjórnarskrá þessari, má bera upp bæði á reglulegu Alþingi og auka-Alþingi. Nái uppástungan um breytingu á stjórnarskránni samþykki beggja þingdeildanna, skal leysa Alþingi upp þá þegar og stofna til almennra kosninga af nýju. Samþykki hið nýkosna Alþingi ályktunina óbreytla, og nái hún staðfestingu konungs, þá hefir hún gildi sem stjórnarlög.

62. gr.

Stjórnarskrá þessi öðlast gildi 1. dag ágústm. 1874, jafnhliða hinum nákvæmari reglum til bráðabirgða, sem leiðir af þeim ákvörðunum um stundarsakir, sem hjer koma á eftir.

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

20. gr.

60. gr. stjórnarskrárinnar orðist svo:

Sjerrjettindi, er bundin sje við aðal, nafnbætur og lögtign, má eigi lögleiða.

21. gr.

61. gr. stjórnarskrárinnar orðist svo:

Tillögur, hvort sem eru til breytinga eða viðauka á stjórnarskrá þessari, má bera upp bæði á reglulegu Alþingi og auka-Alþingi. Nái tillagan samþykki beggja þingdeildanna, skal rjúfa Alþingi þá þegar og stofna til almennra kosninga af nýju. Samþykki báðar deildir þingsins ályktunina óbreytla, og nái hún staðfestingu konungs, þá hefir hún gildi sem stjórnarskipunarlög.

Nú samþykkir Alþingi breytingu á sambandinu milli Íslands og Danmerkur, og skal þá leggja það mál undir atkvæði allra kosningarbærra manna í landinu til samþykta eða synjunar, og skal atkvæðagreiðslan vera leynileg.

Stjórnarskrá 1874.

Ákvæðanir um stundarsakir.

1.

Pangað til öðruvísi verður fyrir mælt með lögum, skulu kosningarlögin 6. janúar 1857, smbr. tilskipun 8. mars 1843, framvegis gilda um kosningar til Alþingis að öðru leyti en því, sem leiðir af 14., 17. og 18. gr. í lögum þessum.

Peirri tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna, sem ákvörðuð er í hinni fyrstu greininni, skal, pangað til öðruvísi verður fyrir mælt með lögum, skift þannig niður, að þær sýslur, er nú skal greina: 1) Gullbringu- og Kjósar, 2) Árnes, 3) Rang-árvalla, 4) Skaftafells, 5) Ísafjarðar ásamt Ísafjarðarkaupstað, 6) Húnavatns, 7) Skagafjarðar, 8) Eyjafjarðar ásamt Akureyrarkaupstað, 9) Þingeyjar, 10) Norðurmúla, og 11) Suðurmúla sýslu kjósa 2 alþingismenn hver, en hinar aðrar sýslur á Íslandi og Reykjavíkurkaupstaður kjósa 1 alþingismann hver.

2.

Pangað til lög þau, sem getið er í 3. gr., koma út, skal hæstirjettur ríkisins dæma mál þau, er Alþingi höfðar á hendur ráðgjafanum fyrir Ísland fyrir afbrigði gegn stjórnarskránni, eftir þeim málsfærslu-reglum, sem gilda við tjeðan rjett.

3.

Pangað til að þingsköp hins sameinada Alþingis og beggja deilda þess verða ákveðin með lagabóði, áskilur konungur sjer að ákveða þingsköpin til bráðabirgða.

4.

Konungur gerir ráðstafanir þær, sem með þarf, til þess, að stjórnarskránni verði komið fullkomlega í verk einhvern tíma á árinu 1875. Áætlun um tekjur og gjöld Íslands

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

13. gr.

(2. ákvæði um stundarsakir).

Pangað til lög þau, er getið er um í 2. gr. (3. gr. stj.skr.), koma út, skal hæstirjettur ríkisins dæma mál þau, er Alþingi höfðar á hendur ráðherra Íslands út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslureglum, sem gilda við tjeðan rjett.

Stjórnarskrá 1874.

Á árinu 1875 staðfestir konungur samkvæmt þeim reglum, sem hingað til hefur fylgt verið.

Stjórnarskipunarlög 1903.

Stjórnarskipunarlög 1915.

Ákvaðt um standarsakir.

Umboð konungkjörinna þingmanna falla niður, þegar stjórnarskipunarlög þessi koma í gildi, og skulu þá kosnir í fyrsta sinn 6 þingmenn til efri deildar og jafnmargir varamenn með hlutfallskosningum um land allt.

Á fyrsta reglulegu Alþingi eftir kosningar skal ákveða með hlutkesti, hverjir skuli fara frá eftir 6 ár, þeirra sem kosnir voru hlutbundnum kosningum.

Almennar óhlutbundnar kosningar skulu fara fram sem fyrst eftir hlutfallskosningar, og ekki síðar en innan ársljórðungs.

2. málsgrein 11. gr. tekur ekki til dómara þeirra, er nú skipa landsyfirrjettinn.

Heimilisfesta innanlands er ekki skilyrði fyrir kjörgengi þeirra manna, sem þá kunna að eiga setu á Alþingi, er stjórnarskipunarlög þessi öðlast gildi.

